

БІБЛІЯ – ЦЕ СЛОВО БОЖЕ

«Відкрий мої очі, і хай чуда Закону Твого я побачу!»

(Псалом 119:18)

ВСТУП

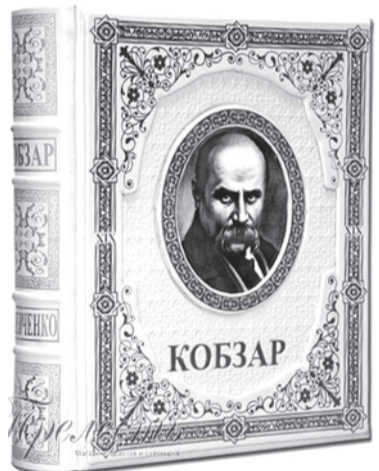
Біблія як видатна пам'ятка культури справила величезний вплив на розвиток світової літератури, у тому числі й української. Біблійні теми, проблематика, сюжети й мотиви - органічна складова частина як світоглядних засад, так і художньої структури багатьох творів української літератури від її початків до сьогодення.

Біблія посідала особливе місце у житті та творчості і Тараса Григоровича Шевченка. Вона активно впливала на формування світогляду поета, була філософською основою і джерелом сюжетів, образів та мотивів багатьох його творів. На думку В. Кречотня, "Шевченко шукав у біблійних текстах те, що відповідало його власним революційно - демократичним прагненням та його поетичному темпераментові найменше вбачаючи в них канонічне "святе письмо", відкидаючи усе релігійне, обскурантське, скептично ставлячись до містичної і туманної алегоричності деяких книг Біблії". Однак з цим твердженням аж ніяк не можна погодитися, оскільки ставлення Т. Шевченка до Біблії, як свідчать факти, визначалося різними підходами: поет сприймав Книгу книг і як видатну пам'ятку світової культури, і як Священне Писання, котре не раз служило йому моральною і духовною підпорою у житті.

З окремими книгами Біблії Т. Шевченко познайомився ще в дитинстві. Насамперед це був Псалтир, до якого він уже тоді виявив зацікавлення, відзначав його поетичні достоїнства. Як згадує один із сучасників поета Г. Бондаренко, "Тарас Григорович учився грамоти в місцевого дячка. Після вивчення азбуковника "Тарас Григорович перейшов до читання Псалтиря. Приходячи додому після уроків Шевченко довго просиджував над псалмами, захоплюючись їхньою поезією, декламуючи їх уголос." Є відомості, що Псалтир поет знав напам'ять, а з Біблією не розлучався протягом усього життя. Активне знайомство Т. Шевченка із Книгою книг припадає на першу половину 40-х років. У листі до А. Г. та Н. Я. Родзянок від 23 жовтня 1845 року Кобзар повідомляв: "Дочитываю Библию, а там ... а там ... опять начну". Можемо припустити, що це було не простим "дочитываем", а наполегливим, властивим поетові, штудіюванням.

Вплив Біблії на Т. Г. Шевченка виразно відбився у листах до знайомих та приятелів. З далекого заслання, яке було нестерпним у перші роки, поет у листі до В. М. Репніної від 1 січня 1850 року писав: "Я тепер, как падающий в бездну, готов за все ухватиться - ужасна безнадежность! Так ужасна, что одна только христианская философия может бороться с нею." ... "Единственная отрада моя в настоящее время - это Евангелие. Я читаю его без изучения, ежедневно и ежедневно". З цих листів випливає, що розпочате в дитинстві читання Біблії, Т.

Шевченко не переривав до кінця свого життя, а будучи на засланні, протягом певного часу єдиною книжкою, яку він мав з собою і постійно читав, було Святе Писання, в якому знаходив близькі йому етичні норми та погляди на добро й зло, правду і неправду. В іншому листі до В. М. Репніної від 7 березня 1850 року Т. Шевченко повідомляв: "Новый Завет я читаю с благоговейным трепетом. Вследствии этого чтения во мне родилась мысль описать сердце матери по жизни Пречистой Девы - матери Спасителя. И другая - написать картину распятого Сына Ее. Молю Господа, чтобы хоть когда-нибудь олицетворились мечты мои!"

Біблія справила великий вплив на творчість Т. Шевченка. Як відзначав О. Білецький, біблійні книги допомагали Шевченкові знайти вираз для тієї стихії, яка дедалі ставала в його творчості переважаючою: для стихії громадянського пафосу.

Як митець, Т. Шевченко гостро відчував і активно переплавляв у власній поетичній свідомості художній

світ Біблії, її сюжети, образи та мотиви, що протягом віків увійшли в мистецьку творчість людства. Поет використував біблійні сюжети, образи мотиви в період "трьох літ". З Біблії Т. Шевченко взяв епіграфи до поем "Тризна", "Сон", "Великий льох", "Кавказ", "І мертвим, і живим...", "Осіка", "Неофіти". Мотиви, сюжети, геми і образи Біблії він безпосередньо обробив у таких творах, як "Ісаія". Глава 35, "Царі", "Подражаніє ІІ псалму", "Во Іудеї во дни они", "Марія", "Подражаніє Іезекілю". Глава 19, "Осії глава XIV", "Саул". Як слушно зауважує І. Бетко, цілу епоху в освоєнні Біблії українською поезією становлять твори Т. Шевченка на теми Старого й Нового Заповітів. Т. Шевченко не лише розширив тематичне коло сюжетів і мотивів, крім псалмів, наслідуючи пророків і ряд євангельських колізій. Найголовніше те, що надавши своїм інтерпретаціям неповторного мистецького забарвлення, поет прочитував "вічні" теми в контексті національно-духовних проблем свого народу. Таким чином, поряд із "Садам божественних пісень" Сковороди твори Шевченка на біблійні теми стали тим ціннісним орієнтиром, на який рівнялись усі наступні інтерпретатори Святого Письма в українській поезії:

Цикл Давидові псалми (1845) - перша спроба Т. Шевченка інтерпретації біблійного тексту. Тут він опрацював десять творів із Псалтиря, які за своїм ідейно-тематичним змістом найбільше відповідали його світогляду. Форми і способи інтерпретації біблійного тексту започатковані в Давидових псалмах, Т. Шевченко активно вдосконалював і розвивав у своїй подальшій творчості. З цієї точки зору цей цикл заслуговує окремої розмови.

"Давидові псалми" Т. Шевченка знайшли свій аналіз у працях різних дослідників, зокрема у статтях О. Білецького, І. Айзенштока, Ю. Івакіна, І. Стуса, С. Кисельова та ін.. Однак тут по-різному тлумачиться цей цикл, наприклад, то як переспів, то як вільний виклад, то як і переклад, і переспів. Зміст "Давидових псалмів" зводиться в основному до втілення революційної ідеї, героїзації революційної боротьби. Ці положення в одних випадках потребують суттєвого уточнення, а в інших - перегляду. Суттєвим недоліком праць вказаних авторів, на наш погляд, є те, що переробки псалмів Т. Шевченка розглядалися поза контекстом усєї творчості поета періоду трьох літ, а також належним чином не бралися до уваги його суспільно-політичні та філософські погляди в час написання "Давидових псалмів". Виходячи з цього ставимо собі за мету розглянути своєрідність інтерпретації біблійного тексту у "Давидових псалмах" Т. Шевченка, розкрити жанрові та ідейно-

тематичні особливості циклу.

«І свідоцтва Твої то потіха моя, то для мене дорадники!»

(Псалом 118:24).

ВИСНОВКИ

Біблія відіграла виняткову роль у житті і творчості Т. Шевченка. Як митець, він гостро відчував і активно переплавляв у власній поетичній творчості художній світ Біблії, її сюжети, образи та мотиви, що протягом віків увійшли в мистецьку творчість людства. Як людина, вихована на християнських традиціях, він знаходив і підтримував ті морально-етичні приписи, яких завжди прагнула його душа.

"Давидові псалми" стали першою спробою Т. Шевченка в опрацюванні біблійного матеріалу. Для своїх інтерпретацій він відібрав десять творів, котрі за своїм ідейно-тематичним

змістом найбільше відповідали його світогляду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Біблія - М. : Видання Московського патріархату, 1989.
2. Бетко І. Біблійні сюжети і мотиви в українській поезії кінця XIX - початку XX століть // Укр. мова і література в школі. - 1991. - с. 64-70.
3. Білецький О. Шевченко і західноєвропейські літератури // Збір. Праць: У 5 т. - т. 2 " К. : Наукова думка, 1965. - с. 265-287.
4. Шевченко Т. Г. Твори : В 5 т. - т. 5 - К. : Дніпро, 1979. - ст., 567.

Анатолій МАРИНЮК
спеціально

для «Біблійного Слова»
На фото – **Анатолій Маринюк, вчитель української мови та літератури та фахівець бойових мистецтв.**

ВОИН СВЕТА

«Подвигайся добрым подвигом веры, держись вечной жизни, к которой ты и призван...» (1 Тим. 6:12).

В лучах ласкающего света
Не спрячет страха и тревог -
Судьбой отмечен путник жизни
На перепутье трех дорог.

Бредем в неведомые дали
Среди опасности и лжи,
Ломаем на пути преграды
Словами: "Боже! Помоги!"

На небо птицей вознесется
Дух воли, силы и огня.
Десницей война коснется
Грядущий век другого дня.

Идя вперед, не зная страха,
Неся свой крест, и до конца,
Землей и небом подвиг ратный
Почтит небесного Творца.

В бою со злом не ради славы,
Не для хвалебности речей,
Жестокий меч, на поле бравый,
Очистишь совестью своей.

Наследник веры в час кровавый
Готов пожертвовать собой,
Чтоб возродился воин славы
Руси Великой и Святой.

Пусть разобьется в страшном гнев
Вражды неиствующий порок.
Восстанет витязь в латах новых -
Взянье света, как пророк.

Века грядут, несясь ветрами,
Сменяя лики без конца.
На страже мира воин станет -
Заступник Божьего творца.

11.09.2006 г.

Анатолій ШОУ
(Маринюк А.А.)